

Budapest

VIII., József-körut 29.

KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel 12 korona.

Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Készvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. felügyelő és ügyész.

Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *szigeti Barthos Andor* m. k. kereskedelemügyi titkár, *Fábián Lajos* mérnök, *Horváth István* mozdony-főszereelő, *Vécsey Frigyes* máv. altiszt, *Sándor Márkus* máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálzási segély fizetetik ki. Maga a tag, nevének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálzási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsege által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kitartás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentul belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj czimén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Előttünk ismeretlen rosszakaratu rágalmazók folyton hamis híreket terjesztenek egyesületünkről. E hírek a felügyelő-bizottság füleihez is eljutottak, amely kötelességéhez képest azonnal váratlanul megrovancsolta a pénztárt és a főkönyvet, s a vizsgálat eredményéről az alábbi jegyzőkönyvet terjesztette elénk.

Hogy e setében bujkáló rágalmazók ellen a bíróság előtt is felléphessünk, **felkérjük tisztelt tagtársainkat, hogy e hírek terjesztőit hozzánk azonnal bejelenteni sziveskedjenek**

Az igazgatóság.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Budapesten, 1903. évi márczius hó 12-én.

Tárgy:

A »Küirtás« kölcsönösen segélyező országos egyesület pénztárának és könyveinek megvizsgálása.

Alulírott felügyelő-bizottsági tagok a mai napon az egyesület helyiségeiben váratlanul megjelenván, meggyőződést szereztek arról, hogy az egyesületi vagyon helyesen és rendszeresen kezeltek és hogy az elszámolt és tételről-tételre az eredeti bevételi és kiadási okmányokkal összehasonlított összegek szakszerűleg elkönyveltettek.

Kmft.

Gombás Károly
felügy.-biz. tag.

Putnokv István
felügy.-biz. elnök.

Horváth Antal
felügy.-biz. tag.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 10. számában kimutatott segélyösszeg 46.800 korona

Balesetsegélyek.

Lapunk 10. számában kimutatott segélyösszeg 18 676 korona 66 fillér

Az 1848-iki törvények és a bécsi udvar.

— Id. Szögyény-Marich László Emlékirataiból. —

Reform-korszakunk történetirása id. Szögyény-Marich László »Emlékiratai«-ban igen becses újabb forrással gazdagodott. Megismerjük belőlük nemcsak a konzervatív párthoz tartozó ama főhivatalnokok álláspontját e nagy átalakulással szemben, kik Szögyény-Marich-csal egyetemben az országos ügyek élén állottak, hanem a birodalmi politika akkori bécsi intézőinek magatartását is.

Hogya konzervatív párt főemberei s az udvar minő szemekkel nézték már a bécsi forradalmat megelőző időkben mindazt, ami Magyarországon történt, igen érdekesen és igaz őszinteséggel beszéltek el Szögyény-Marich következő sorai:

»Február végén Apponyinál Jósika Samu, Dessewffy Emil, Szécsen Antal és Wirknerrel tanácskozást tartottunk, s ebben Apponyival együtt mindnyájan az országgyűlés azonnal való fölösztatását tarották szükségesnek, mig én e fontos lépésnek ily könnyű és gyors elhatározását elleneztem, s indítványoztam, hogy mielőtt e messzeható lépést tanácsolnók Ő Felségének, ez iránt a magyar király törvényszerű tanácsosait, a nádort és az ország földignitáriusait meg kell hallgatni.

Felhivattak tehát az illetők s márczius 8 án összeültünk a császári lakban, István nádor elnöklésével: Mailáth országbíró, Keglevich tárnok, Szécsen Miklós kincstári elnök, Széchenyi István, Apponyi, én és, mint tollvivő, Zsedényi Eduárd.

Apponyi — igen gyöngö és beteges állapotában — az országgyűlés azonnal való fölösztatását már nem hozta szóba, de egy leiratnak a fogalmazványát terjesztette a tanácskozás elé, mely leiratban az országgyűlés újabban követett törvénytelen és alkotmányellenes iránya miatt komolyan megintendő, s a törvényszabta utra leendő visszatérésre, nevezetesen a királyi előadások tárgyalására s a hallgatóság rakoncátlan viseletének fékezésére utasítandó lett volna; ellenkező esetben az országgyűlés fölösztatása már most nunc pro tunc elhatározatván s kimondatván.

E tanácskozás folyama alatt nagyon meglepett mindnyájunkat Széchenyi István ama javaslata, hogy miután a zavar Pozsonyban és az országban oly fokra hágott, hogy a segítség normális eszközökkel már nem lehetséges, rendkívüli módokhoz kell nyulni és így a fenyegető forradalmat megelőzendő: küldje le Ő Felsége őt (Széchenyit) azonnal — mert hitele és tekintélye még nem járt le egészen, de ennek sem ígér már sok időt — mint királyi biztost az országgyűlésre s adjon neki teljhatalmat a rendekkel való alkudozásokra. Ez indítványt egyikünk sem pártolta.

Az események azonban gyorsan haladtak. A bécsi forradalom után lehetetlen volt a magyar országgyűlés fölösztatására még csak gondolni is. Ellenkezően, a magyar országgyűlés küldöttsége István nádorral élén megjelent Bécsben, hogy a királynál kieszközölje a nemzet kívánságainak teljesítését. Ez volt a márcziusi események fordulópontja. De lássuk, miként beszéli el ez eseményeket a szemtanu Szögyény-Marich:

»István főherczeg elbeszélte nekem a Pozsonyban történeteket. Nagy sajnálkozását nyilvánította azon gyöngöseség fölött, melyet az udvar a bécsi

forradalommal szemben tanusított. Nem tartotta lehetségesnek, hogy miután még a felség személyes bátorságának fenntartására is egy zászlóalj gránátosnak kellett a császári várakban folyton fegyver alatt állania, a magyar országgyűléstől törvényes alaku kérelmére megtagadtassék az, mi az osztrák tartományoknak a bécsi utczei forradalom követelésére megadatott.

Ezeket elmondván, egy magyar nyelvű királyi kézirati fogalmazványt adott át nekem, melyben Ő Felsége az országgyűlés fentebb említett kívánatait teljesíteni igéri. Hozzátette a nádor, hogy csak akkor mehet vissza Pozsonyba, ha ezen kézirat kibocsátatik. Ha azonban Ő Felsége abban a helyzetben van, hogy az országgyűlés kívánatát megtudja és meg akarja tagadni, ő kész lemondani nádori állásáról s mint egyszerű tábornok elmenni oda, hová őt Ő Felsége küldendi.

12 órára udvari konferencia volt kitűzve. Mielőtt arra elmentem, sietve lefordítottam németre a nádortól átadott kézirati fogalmazványt.

A konferencián Lajos főherczeg elnökölt. Mellette, mint prezuntív trónörökös, Ferencz Károly főherczeg ült. Jelen voltak rajtam kívül: Hartig gróf, miniszter, Münch-Bellinghausen gróf, szövetség-tanácsi (Bundestag) elnök, Windischgrätz herczeg, Mailáth Antal gróf, miniszter, Jósika Samu báró, erdélyi kancellár s végre mint jegyzők: Czillich és Rosenfeld.

A főherczeg a tanácskozást azzal nyitotta meg, hogy Apponyi lemondván, kancellár volna kinevezendő s ezen állásra Széchenyi Istvánt, Batthyány Lajost vagy Vay Miklóst kellene meghívni. Ezen nyilatkozatot hosszas, mély csönd követte. Erre én szólaltam föl s előadtam, hogy mielőtt a kitűzött tárgy tanácskozás alá vétetnék, kénytelen vagyok egy, a nádorhoz intézendő kézirat javaslatát benyújtani, melyet István főherczeg pár órával ezelőtt azzal adott át nekem, hogy nevében azt ultimátumnak jelentssem ki, amelynek teljesítése nélkül ő Pozsonyba vissza nem térhet.

E nyilatkozatom nagy meglepetéssel fogadtatott. Lajos főherczeg fölolvastatván az egyik jegyző által a kézirati javaslatot, mely szerint a nádornak teljhatalmu királyi helytartóvá neveztetése s független felelős magyar miniszterium alakítása megígértetik: a konferencia összes tagjai, legerélyesebben Jósika és Rosenfeld (kinek, mint jegyzőnek, szólási joga sem volt), az országgyűlés kívánatainak a pragmatika szankezióval való összetérhetetlenségét vitatták s így a nádor által javasolt kéziratot, mely ama kívánatok teljesítését igéri, nagy hévvel elleneztek. Részemről a nádor kívánatának megtagadását most már nem tartván lehetőnek: a kézirat kibocsátását ajánlottam.

Az értekezlet eredményre nem vezetett s végre Lajos főherczeg meghagyta nekem, hogy a kézirati javaslatokat a kancellária dietalis bizottmányában tárgyalassam s ennek véleményét esti 8 óráig terjeszsem elő.

A kancellária tárgyalás alá vette az ügyet s azt javasolta, hogy az országgyűlés kívánatait teljesíteni kell s egyuttal ki is kell adni azt a királyi kéziratot, amelyet István nádor kívánt. A kancellária véleményes fölterjesztését Bartal elkészítvén, Szögyény-Marich esti kilencz óra tájban elvitte Lajos főherczeghez.

»Erre Lajos főherczeg — folytatja Szögyény-

Marich előadását — a nádort értekezletre behivatá. A nádor nemsokára meg is jelent s az elnöklő főherczeg fölhívására előadta, hogy mennyire sajnálja az országgyűlési tárgyalások ezen kedvezőtlen fordulátát; megvallotta, hogy ő a kért koncessziók keresztülviteléhez állását kötötte, hozzátévén: »Megvallom, hogy talán hibáztam, amiért öntől, kedves nagybátyám, és Ő Felségétől bocsánatot kérek, de én másképp nem tehettem s most már állnom kell szavamnak; egyébként kész vagyok állásomat Ő Felsége rendelkezésére bocsátani.«

Lajos főherczeg erre nem fojthatta el neheztelését. Noha ritkán szólt és szótlanágáról ismeretes volt, fölindultan azt mondá: »Te leszesz oka annak, ha Magyarországot elvesztjük«, mire Ferencz Károly főherczeg is oda nyilatkozott, hogy mint prezumptív trónörökös »beleegyezését nem adhatja.«

Ezekre a nádor nem válaszolt semmit, de előbbi nyilatkozatát sem vonta vissza.

Folytattatván a tanácskozás, végre is a körülményekre való tekintettel a megtagadás lehetetlennek tartatott s egyhangulag határozatba ment, hogy a kérdéses kézirat kibocsátása Ő Felségének ajánlata, mi annyit jelentett, mintha már is jóváhagyta volna.

Ez volt ezen időben minden tanácskozásnak a folyamata és eredménye. Eleintén mindig megvolt a szándék a tulságosoknak látszó kívánatok megtagadására, a messzemenő követelések visszautasítására, de erély és szilárd kitartás hiányában azután megadták mindazt, amit a megfélemlítés, fenyegetőzés vagy az erőszak kicsikart. Az értekezlet bevégeztetvén, meghagyatott nekem, hogy a kézirat végszerkezetét és magyar szövegét állapítsam meg. Ez aztán Ő Felsége elé terjesztetvén s tőle aláíratván, a nádor levitte Pozsonyba s az országgyűlés nagy lelkesedéssel fogadta.«

Teljesítették tehát a magyar nemzet kívánatait, mert megtagadni az akkori körülmények között a hatalomnak nem volt sem ereje, sem bátorsága. Teljesítették azzal a hátsó gondolattal, melyet egy pár héttel később Pillersdorf belügyminiszter nyíltan is kifejezett amaz értekezleten, amelyet az államtanács ama törvényjavaslat tárgyában tartott, amelyben a magyar miniszterium a határőrvidékre is ki akarta terjesztetni a népképviselési rendszert:

»A jelenleg tárgyalás alatt levő törvényjavaslat kérdéses szakaszát azért fogadom el, mert nemsokára az egész monarchia népképviselést nyerend és így a határőrvidéket sem lehet megfosztani ezen intézmény jótéteményétől. Egyébként a történelem tanúsága szerint, p. o. III. Ferdinánd alatt is voltak pillanatok, melyekben a körülmények hatalmánál fogva a nép féktelen kívánatainak engedni kellett és azután a kormány erejének visszatértevel a kicsikartakat módosítani vagy visszavenni is lehetett.«

Az állatok beszédje.

Füreditől.

A természetben minden, mi összetartozik és egymást kiegészíti, összhangzó, s együtt érez. A delej és a villanyosság-vezető ellenkező sarkai vonzzák, az egymű sarkok pedig taszítják egymást. Az együvé tartozásnak és a kölcsönös kiegészítésnek érzete az élő lényben mint szeretet jelentkezik; a kölcsönös taszításnak érzete az idegenkedésben,

ellenségeskedésben és gyűlöletben nyilvánul. Amint ezen érzetek a testnek magatartása, mozdulata, tekintet, hang stb. által nyilvánulnak és a társalány által megértetnek, úgy a beszédnek csirája már megvan, és pedig először a jelbeszéd, mely a test mozgása által, vagy a hangbeszéd, mely hangok által érteti meg magát. A benyomásoknak, az akaratnak és a közös szükségnek kölcsönös megértésében nyilvánul az állatok beszédje, természetesen a képesség különböző fokai szerint. Némely fajknál a megértetés módja nagyon is világos és szembetünő, másoknál pedig az állatfajok testi érzékenységének és ingerlékenységének finomsága miatt nem is ismerhető fel, mi tehát az emberi érzékre nézve elérhetetlen. A rovaroknál pl. a kölcsönös megértetés módja nem mindig a hang által nyer kifejezést, hanem leginkább jelekben, melyeket a csápjukkal adnak. A hangyák és méheknek beszédje a csápjukkal egymáshoz való dörzsölésében nyilvánul. Ezáltal bátorítják egymást az ellenség közös megtámadására, a közös munkára és a kölcsönös szolgálattételre. A hangyák különböző gyarmatai gyakran kemény harcot vívnak egymással. Ha lakhelyeiket elhagyják, hogy az ellenség elé vonuljanak, akkor csápjaikkal egymás homlokát és testét érintik meg, mi jelül szolgál a kiindulásra. Ha a harczos ezen jelt megkapta, haladéktalanul utra kel. Ha az előlmenők vagy az őráraton levők valami felfödözést akarnak közölni, úgy a szemközt jövőket csápjukkal sajtáságos módon megérintik. A sereg menet közben a vezér intézkedésére ügyel, s amint ez csápjával a harczos jelt megadta, az egész sereg bizonyos sziszegő hanggal válaszol és meggyorsítja lépteit. A hirnökök az elő- és utócsapatok közt folyton fentartják a közlekedést, s a harczterre való érkezésnél, amint a csata elkezdődik, gyorsfutárokat küldenek haza, ha erősítésre van szükség.

A közeledő veszélynél az örök zajt csapnak, s ezáltal a sereget vigyázatra intik. E jel a bátrakat még nagyobb bátorságra serkenti, a gyávákban pedig oly félelmet költ, hogy visszavonulnak fészkeikbe.

Tudva van, hogy a sárga hangyák fészkeik közelében a levelészek egy fajtát fogva tartják, s ezeket, mint tehenőket táplálják, ápolják, és nedvöket megeszik. Ha a kicsiny gazdasszony egy ilyen tehenkét megérint, azonnal édes folyadékot bocsájt, melyet a hangya fölemész. Hasonló érintésre a gyámoltalan álcák felnyitják szájukat, hogy a táplálékot elvegyék.

A hangyák lakásaik építésénél felvigyázókat állítanak, melyek a munkásokat időről-időre szorgalomra és kitartásra serkentik. Ha a dolgozók hangyagok, akkor a felvigyázó csápjaik az épület oldalához való dörzsölése által zajt okoz, mire a munkások sziszegő hangot adnak, és nagyobb szorgalommal látnak a munkához.

A méhek hasonlóképen csápjaikkal adnak jelt, mit meg is értenek. A fiatal raj kivonulását megelőzőleg már hetekkel előbb lakáskeresőket küldenek ki, hogy a jövőendő háztartás számára alkalmas lakást keressenek. Ha egy ily lakást találtak, a rajnak tudtára adják, s azután munkásokat küldenek oda, hogy az új lakhelyet minden szennytől megtisztítsák. A kivonulás napján a vezetőök adott jelre elvezetik a közeli fán összegyűlt rajt az így elkészített lakásba.

Valamint a hangyák és méhek, úgy a darazsak is, melyek faháncsból közös lakást készítenek, tudtul

adják társaiknak, ha a kutatók valahol táplálékra vagy mézre akadtak, mire az egész család fölkeredek, s a lelhelyre siet, hogy a lakomában részesüljön.

Minden magasabb rendű állatnak megvan a maga jel- és hangbeszédje. A békák brekegésében, az ebek vonításában és ugatásában, a macskák nyávogásában, a juhok bégetésében, a bikák bögésében, a ló nyerítésében, a ludak és réczék gágogásában, a kakas kukorikolásában határozott érzelmek és kívánságok nyernek kifejezést, melyet az ugyanazon nemhez tartozók megértenek és válaszolnak reá.

A tyuk sajtós beszédjével hívja össze kicsinyeit, melyek azt csakhamar megértik. Különös kiáltása által inti a szertelevőket összegyülekezésre, a távollevőket egy jó falatra. Ha veszély közeledik, az anyának éles füttye által a kicsinyek mintegy felvillanyoztatnak, úgy, hogy villámgyorsan a védő szárnyak alá menekülnek. Egy tyuknak segélykiáltása izgalomba hozza az egész baromfi udvart.

Az ugyanazon nemhez tartozó madarak megértik a madárnyelv különböző tájszólásait. Egyik hang örömet, másik fájdalmat, harmadik veszélyt, egy másik ismét éhséget, haragot vagy szerelmét jelez. Az éhező fiatal kakuk keservesen jajgat táplálékért, ha nevelőszülői a telhetetlen vendégnek nem tudnak eleget adni. A jajgatásra eljönnek a kicsiny rokon-madarak, és megosztják falatjukat a nagyevővel.

Ha egy hang közeli veszélyt jelez, az egész madársereg, habár különböző nemhez tartoznak is, hallatja jajkiáltását, s vagy a bokrokba menekülnek, vagy csapatonként összegyülekeznek, hogy a fényes nappal megjelenő merészkedő baglyot nagy lármával, szárnyacsapkodással és csipkedéssel üldözzék.

A pinty jajkiáltását minden kis madár megérti, s tudja, hogy vagy macska, vagy menyét van közelben. Kicsinyeiket a figyelmeztető »huss-huss« kiáltással intik, s a légbe emelkednek.

Ha az ökörszem veszélyt jelez, a madarak összegyülekeznek, hogy őt védjék.

Ha a fecske karvalyt pillant meg, s kiáltozva röpköd a légben, e kiáltást nemesak a fecskék értik meg, hanem a pintyek és verebek is.

A fészkekben ülő nőtény himjének dala, a rigó füttye, a légben lebegő pacsirtának kedves éneke, a kakuknak és fürjnek melancholikus kiáltása nem-e mind szép akkordok, melyek az érző szivre jótékonyan hatnak, és a mindenen létrehozójának dicsőítésére zengenek?

Egykor egy félreeső réten gólyák gyülekeztek össze. Kört képeztek, s ennek közepén egyikök állott, mely bizonyosan valami bibát követett el. Több gólya kelepelve, mint vádlók léptek a körbe, s ismét kijöttek, mások pedig földre mentek, mintha tanácskoznának. Ezután egy gólya erősen kelepelt, mire a többiek mint adott jelre a közepén állóra rohantak, és hosszú csőrükkel addig vagdalták, míg paráját ki nem lehelte.

Ha az őszi költözés ideje elérkezett, a környékben levő gólyák és fecskék bizonyos napon és meghatározott helyen összegyűlnek. Az előbb jövők megvárják társaikat, s ha az utazó-társaság már mind együtt van, a vezető adott jelére az egész csapat a levegőbe emelkedik, hogy új hazájokba, Afrikába utazzanak. Ezt bizonyára kölcsönös megegyezésnek, a meghívás egy nemének, megbeszélésnek kellett megelőzni, mely előttünk még megfejthetetlen rejtély.

A gólyák gyakran heves csatát vívnak a fészkek

birtokaért. Egy ily gólyaharcz alkalmával a fészket már biró párnak már tojása volt. A csata hevében már három tojást eltörtek, s a földre taszítottak. A ház lakói, hol a fészkek vala, az eltört tojások helyébe három lúdtojást tettek, melyeket a nőtény ki is költött.

Néhány nap mulva erős kelepelés hallatszott. A nőtény a fészkek szélén állott, s a him egy idegen gólyával körülropködté. Mindketten le-leereszkedtek a fészkek szélére, s az ujszülötteket vizsgálták. Többszöri le- és fölzállás után a nőtényt csőrükkel taszigálták el a fészkekről, azután a himgólya a be-csempészett kicsinyeket kidobálván, eltávozott barátjával. Bágyadtan szállt most elő az eltaszított nőtény, hogy mint jó anya, vérző szárnyaival is védje kicsinyeit.

A seregély a madarak bohócza. Ime, ott ül egy öreg odvas almafa ágán, közel nyiláshoz, melyből társa fejét kidugva kandikál. Tréfásan mozgatja fejét és nyakát, s csapkodja szárnyait örömeinek érzésében. »Knapp knapp« — kezdi el, s azután köszörüli torkát, mint egy vén ember, mintha hangját akarná a további énekre tisztítani. Ezután a rigó fuvolyaszerű hangját, a veréb csipegését, a gólya kelepelését, a pirók melodikus dalát, és a ragadozó madarak kiáltását utánozza. Szárnyacsapkodásai majd gyorsabbak, majd lassubbak, majd lelógatja szárnyait, mintha megbénult volna. Torka kidudorodik, úgy, hogy tollai szétmerednek: szemei mintha a szenvedély tüzetől égnének; csőre mindig jobban és jobban kinyílik, s közbe-közbe ugrál, tánczol, mintha megrészegült volna.

Mindezen jelek és hangok a benső érzésnek kifejezői, melyeket társai megértenek, és saját módjuk szerint felelnek is reá.

Egy lúd, mely már tizennégy napig ült fészken, egyik nap odahagyta azt, s a melléképületbe ment, honnét egy libát vezetett fészkehez. Az ifjabb haladék nélkül ráült a fészkekre, kiköltötte a tojásokat, s fölnevelte a kicsinyeket. Az öregebb lúd pedig, miután látta, hogy az ifjabb elfoglalta helyét a fészkek mellé ült és kiadta paráját.

Az öregebb lúd tehát valami módon értésére adta az ifjabbnak betegsége miatti aggodalmát, és rávette, hogy az anyai gondokat helyette vállalja el.

Ha az ökrök vagy lovak valahol nyugodtan állnak, s testök oly részén, hová nem érhetnek, pl. nyakukon viszketést éreznek, akkor — ha már bőrük reszkettetésével sem segíthetnek, társuknak nyakát fogukkal megvakarják, mely ezen intést megértvén, minden vonakodás nélkül teljesíti társának a szeretet szolgálatát.

Még a halak is megértik egymást. Egy csapat hal előtt rendszeren egy vezető uszik, s a követők minden mozdulatára figyelnek. Ha ellenség közeledik, a vezető jelt ad a menekülésre, melyet az egész sereg követ. Ha a halakat harang-szóra etetik, kezdetben csak kevesen jelennek meg az ebéd idejére. Másnap már többen gyűlnek össze, s a csengetés folytatatik, nemsokára az egész tó halai megjelennek a csengetyű szavára, hogy az ebédben részesüljenek. A fokonszori szaporodás valószínűleg abból magyarázható meg, hogy a jóllakottak tudtul adják társaiknak, hogy a csengetyű szavára bizonyos helyen jó táplálék várakozik reájuk.

Egy természetbúvár megfigyelte, miként iparkodott egy temető-dögész egy holt egeret, mely a kemény földön feküdt, a talajba temetni. E rovarok

ugyanis kisebb állatok holttemetét a földre temetik, hogy petéiket belerakhassák. Mivel a rovar a talaj keménysége miatt mire sem tudott menni, nyugtalanul ide s tova futkosott. Nemsokára a kert virágágyában puha földre talált, s azután a tetemet taszítás- és huzással iparkodott oda vonszolni, de hasztalan. Végre abba hagyva munkáját elröpült, s rövid idő múlva két társával tért vissza. Mintegy összebeszélve mind a hárman a tetem alá bujtak, és lassan a puha földre tolták. Itt betemették az egeret, miután a két később jött dögész elröpült, a harmadik pedig a tetemhez bujt.

Minél magasabb foku valamely állatnak szellemi kifejlődése, annál jobban ki van fejlődve egyszersmind annak jel-, vagy hangbeszédje is. Az eb kitudja fejezni társainak vagy urának érzelmeit, szeretetét, örömet, fájdalmát és szomorúságát, kívánságát és idegenkedését. Ugat, ugrál és körben forog, ha látja, hogy ura kalapját és botját veszi, mivel reméli, hogy ő is vele mehet. Ha pedig otthon kell maradnia, szomoruan, lecsüggesztett farkkal megy helyére.

A vadászkutyák a vad elfogásának módját is megértetik egymással. A vezető segítő társához közeledik, megnyalja orrát, körül futkossa őt, és megharapdálja lábát, füleit, hogy felfoghatóan, és megérthetővé tegye tervét. A nagyobb kutya a barázdába, vagy árokba fekszik, és csendesen van ott mindaddig, míg a többiek a vadat feléje hajtják, és a leselkedő társnak jelt nem adnak a megrohanásra. Amint az ugatást meghallja, óvatosan fölemeli fejét, és kellő időben ugrik zsákmányára. Az ebek megértik társaik ugrásának jelentőségét, vajjon ez örömet, vagy haragot fejez-e ki? Egymásnak segítségére sietnek, ha az ellenség elűzése forog kérdésben, s részvétüket vonítással fejezik ki, ha egyik társukat a szomszédban vonítani hallják. Az eb megérti az embernek beszédjét, sőt arcjátékát is.

Egy párisi hölgyet sétáin rendszeren ölebecskéje is követett. Egykor egy nagyobb kutya megharapván az öleb lábát, urnője orvosának adta gyógyítás és ápolás végett, s miután a seb begyógyult, ismét magával vezette sétálni. Egy, a jobbik előlábára sántító nagyobb kutya jött gazdájával velők szemközt.

Nemsokára a kis eb eltűnt.

Mi volt ennek oka?

Az orvos, ki az ölebet gyógyította, kaparást és ugatást hall ajtajánál, s midőn kimegy, előbbi patiente örömmel, de egyszersmind nyugtalanul futott eléje, azután leszaladt a lépcsőn, ismét feljön ugorva és hizelegve, minthacsak hívni akarta volna az orvost, hogy kövesse.

Végre lemegy az orvos a kapuba, s ime, ott áll a nagyobb kutya és elébe nyújtja sebesült lábát. Most értette csak meg, mit akart előbbi patiente kaparásával és ugatásával jelenteni. Bekötötte a nagyobb kutya lábát, miután a kisebb csakhamar visszatért urhölgyéhez. Bizonyára meg kellett e két kutyának egymást értenie, mert a nagyobb követte a kisebbet egész az orvos házáig és addig várt ott, míg megmentője le nem jött.

Ámbár az állatok, szükségükhöz képest kölcsönösen megértik egymást, mindazonáltal nagy különbség marad az emberi és állati beszéd között. Az állatnak érzetei mindig csak az érzéki szemlélettel vannak és maradnak összeforva, az ember

ellenben a számtalan érzéki szemléletből fogalmat, eszmét, egy tökéletes képet bir alkotni, s fogalmait, eszméit az írás és hangbeszéd által tudja megörökíteni, állandósítani, és így azokat a tudomány s az emberiség előhaladása számára értékesíteni.

VEGYES KÖZLEMENYEK.

A temesvári máv. altiszti kör folyó hó 1-én tartott választmányi gyűlése határozata alapján télimulatságának tiszta jövedelméből 100 koronát és pedig: három 20 és négy 10 koronás díjban, oszt ki husvét második napján délután, az addig benyújtott iskolai bizonyítványok alapján, a tagok 7 legjobb tanuló gyermekei között.

Nevezett kör folyó hó 15-én, a szabadságharcz kitörése évfordulójának megünneplésére saját helyiségében zene, műkedvelők közreműködésével és hazafias szavallatokkal egybekötött társasvacsorát rendez.

A dió. Egy spanyol orvos, Munoz dr. a diónak egy igen érdekes és az orvosi tudományban nagyon hasznavehető tulajdonságát fődözte föl. A dióban, írja a spanyol tudós, van zsiradék, szénhidrát, cellulóze, víz stb., de van egy más, sajátos anyag is, amelynek a hatása a gyümölcs élvezete után érdekes és igen határozott módon nyilvánul. Ha az egészséges ember huzamosabb időn át minden ebéd és vacsora után megeszik nyolcz diót, bőrének vértartalma határozottan nagyobb lesz. Arcza rózsás színt kap, ajka pirossága élénkebb lesz. Ha az adagot fokozzák, nem ritkán orrvérzés következik be, a szív-működés pedig észrevehetően erősödik, verése élénkebb és energikusabb lesz. Tulságba vinni a dióévest azonban nem jó, mert ilyen esetben vértolulást, nagy forróságot és szédülést is okozhat. A spanyol tudós, aki a diónak ezt a tulajdonságát hatvan emberen próbálta ki, teljesen beigazoltnak mondja a maga fölfedezését és az eredményből levonja a következtetést is. E szerint a diókúra kitünő hatással lehet olyan emberek egészségére, akiknek a baját vértelenség okozza, ellenben nem szabad diót ennie olyan embernek, akinek sok a vére, vagy akármilyen gyuladásban szenved. Tüdőbajos ember testének hőmérsékletét a dióéves nagy mértékben emeli.

Bali Mihály és a fizetésemelés. Minekutána Bali Mihály »halálos ítélet végrehajtó« rendes állami alkalmazott, hát ő is részesül a fizetésemelés örömeiben. A hóhérnak rendes évi fizetése 900 korona, amelyhez még 100 korona lakáspénz jár. A törvényjavaslat szerint Bali Mihálynak 1000 korona fizetésre lesz jussa, ami mellett persze mellékjövedelmei is megmaradnak, föltéve természetesen, hogy hivatalos működésére tér nyílik. Abba a faluba, amelyben Bali Mihály lakik, szintén eljutott a fizetésemelés híre, aminthogy arról is tudomást nyertek az emberek, hogy a törvényjavaslattal az állami tisztviselők legeslegnagyobb része nincs megelegedve. Így történt, hogy a hóhért megkérdezték, vajjon nem kevesli-e a fizetésemelést, amire Bali csöndes flegmával ilyen felelt: »Én megelegszem s csak azt kívánom, hogy sok akasztást adjon az Isten.«

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Márczius 15.

— 1896. —

Ha valaha fénynyel ültük:

Üljük meg ma tündér-fénynyel,
Az örömnök vidám szava
Hangozzék ma szerteséjjel;
Hadd hallja meg egész világ,
Hinszen sugárt rá az ég is,
Legyen e nap minden percze
Mind megannyi Apothézi!

Uj ezredév szép hajnala
Piroslík ma honunk felett,
Magasztos ez; dicsőbb tán — a
Honfui emlékezet,
Mely elviszi lelkeinket
Oda, hol egy nemzet áldoz
Égretörő esküvéssel:
Negyvennyolcznak Idusához!

»Talpra magyar!« ... zengjen újra,
Verje vissza völgy és berek!
Gyáva az, ki e szent napon
A mult sirján ri, kesereg!
Kárpátoktól Adriáig
Visszhangozza egész ország:
Él a magyar, bár ezerszer
Rabbá tették, eltapodták!

Él s szabadon akar élni,
Nem türi a szolgaságot,
Széttöré a rabbilincset,
Leveté a szolgáljarmot!
Uj ezredév szép hajnalán
Ezerszer jaj léssen annak,
Ki vakmerő, durva kézzel
Véteni mer a magyarnak!

»A Magyarok Istenére«
Esküdjünk, mint a szent ősök,
Kik a világ előtt ma is
Halhatatlan, dicső hősök, —
Esküdjünk, hogy a második
Millennium minden éve:
Ujabb-ujabb dicsőséget
Hoz a becsült magyar névre!

És ha jönne, mint jött akkor,
Száz veszély a magyar ellen:
Óh, hadd valljon száz kudarczot
A halálba futó ellen!
Hogy majd késő utódaink
Aján zengjen emez ének:
»Nem holtak ők, nem hamvak ők:
»Tetteikben ma is élnek!«

Jámbor Lajos.

A rejtelmes sziget.

Regény. Irta: Verne Gyula, átdolgozta: Szász Károly.
(Folytatás.)

Egyszerre Top, mely addig nagyon nyugodtan viselte magát, nagy izgatottságot kezdett elárulni. Föl s alá futkosott a parton, hirtelen megállt, a vizre szegezte okos szemeit, féllábát fölemelte, füleit hegyezte, mintha láthatatlan vadat látna lesben; aztán elkezdett ugatni dühösen, — s egyszerre, szimatolva, ismét elhallgatott. Hagyták tenni, a mit akar, s csak várták a kimenetelt Most Top hirtelen a vízbe ugrott s azon perczen egy óriási vízi állat, egy a czetek neméhez tartozó dugong ütötte föl nagy buta fejét. Hogy jöhetett az ide, e kis szárazföldi tóba, holott csak a nagy tengerek lakosa? a parton állók meg nem foghatták. De Top a víz alá bukott, mintha a dugongot egymaga akarná megtámadni, s kivégezni. A küzdelem azonban a két állat közt nagyon is egyetlen s kimenetele teljességgel nem lehetett kétes. A dugong, farka egy hatalmas csapásával kivetette a kutyát a vízből, úgy hogy ez, szegény pára, két-három bukfenchezet vetett a levegőben s ugy esett vissza a vízbe. De most a dugong, mintha valamilyen hatalmasabb ellenségre akadt volna, felhagyott

az ebbel. A titokteljes küzdelem a víz alatt csak folytatódott s nemsokára a víz megzavarodott és sötét-piros vérrrel tölt el. Top, csodálatosan megmenekülve, csaknem sebzetlenül uszott ki a partra, a dugong pedig, nyakán egy borzasztó nagy hasitással, mintha éles kard vagy elefántagyar hasította volna, dögölve vetődött föl a víz színére.

Utasaink bámulva nézték mindezt, a nélkül, hogy megérthették volna. De szintoly kevésbé voltak tisztában azzal, hol van hát végre is a tó felesleg vizének a lefolyása; a mit pedig jó lett volna tudniok, mert utóvégre is lehetséges volt, hogy a víz oly öblezetet vájhatott magának, melyből a víz elvezetésével s csekély átalakítással lakás is lehetne.

Ez nap czélt nem érhetvén, másnap újra folytatták kutatásaikat. A tó, partjai mellett, csekély mélységű volt, de feneke befelé tölcseresen mélyült s nem látszott lehetetlennek, hogy lefolyása nem is kifelé, hanem belülről van, sőt hogy fölszínének látszólagos magasabb volta daczára belső összeköttetésben van a tengerrel; szóval, hogy nem is tó, hanem tengerszem. Erre látszott mutatni azon meglepő észrevétel is, hogy a tó vize, bizonyos irányban, és pedig déli szeglete felé feltűnően gyors áramlatot mutatott, mely a beledobott könnyű tárgyakat, például fadarabokat,

erősen sodorta arra felé, s ott, a víz színe alatt eltüntette. Figyelmesebb szemlélet s ismételt kísérletek meggyőzték a mérnököt, hogy ott, azon a ponton, és pedig a víz színe alatt van a tó lefolyása, melyen vizének fölöslegét kiüríti.

A mérnök föltette magában, hogy e lefolyás üregét hozzájárulhatóvá teszi. Ez csak a tó vizének más oldalon való leeresztése által történhetett meg, mely a tó felszínét annyira lesüllyeszte, hogy a lefolyás ürege annak fölébe kerüljön. A szándékolt leeresztés azon oldalon kellett hogy történjék, mely a tengerhez legközelebb feküdt; mivel pedig a part sziklákból állott, csak azoknak robbantás által való erőszakos szétvetése nyithatta meg az utat. Smith Cyrus tehát elhatározta: robbantó szer előállításáról gondoskodni.

Tizenkettedik fejezet.

Közelednek a kérdés megoldásához.

— A hol a természet anyagokban oly gazdag, mint szigetünkön, — mondá Cyrus, — ott nem lesz nehéz a leghatalmasabb robbantó szert is föltalálni vagy előállítani. Én már megtaláltam, a mi kell hozzá.

Társai, kivált Pencroff, nagy lelkesüléssel fogadták a kalandos tervet. Egész nap a közsételep közelében található kénartalmu tüzkövek ásásával s a barlangba szállításával foglalkoztak s estére már nagy halom volt belőle birtokukban.

E palakőszerű tüzkövek szén, silícium, aluminium mellett főleg és tulnyomólag vaskéntartalmuak voltak s a föladat az volt: a bennök rejlő vas-ként a többlettől elválasztani és tisztán állítani elő; a mi tűz segélyével s ismeretes vegytani műtét útján meg is történhetett.

Mig Cyrus, Harberttől és a hirlapirótól segítve, ebben fáradozott, Nab és Pencroff az előbbi napon oly rejtélyesen kivégzett dugong hulláját vonták ki a vízből s husát, mely jó eledelül szolgált, elkülönítvén, zsiradékát a benne levő glicerinyag kiválasztása végett, szappanfőzési anyagnak szedték le. A szappanfőzéshez szükséges szódát a tengerparti sótartalmu növények szolgáltatták, melyek elégetve ezt a gazdag lúgtartalmu hamut adták.

Mind ezen munkák, a két irányban, egy egész hetet vettek igénybe. Smith Cyrus elegendő mennyiségű vas-kénnel rendelkezett, melyből már csak a kénsavat kellett kivonnia, amire kész égetett edényei jó szolgálatot tettek.

A kénsavnak a vaskénnel való kivonása rendszeren nagyobb készülékeket igényel ugyan; de Smith Cyrus tudta azt is, hogy — jelesen Csehországban, e részben egyszerűbb eljárással is célt tudnak érni még pedig oly előnyösen, hogy az ily módon előállított kénsav még erősebb a szokottnál; — ez a nordhauseni kénsav neve alatt ismeretes folyadék.

Ennek előállítása végett egyetlen egy műtételre volt szükség: a vaskén-kristályokat zárt edényben mésszel olvasztani össze oly végből, hogy belőlök a kénsav gőzalakban csapódjék le, melyek megsűrítettvén, a legtisztább kénsav-folyadékot adják.

E műtét végrehajtására szolgáltak a fazekas mesterség által előállított különféle edények, melyek közt tökéletesen zárhatók is voltak; továbbá az olvasztó kemence.

Az eljárás a legtökéletesebben hajtatott végre; s tizenketted napra a megkezdés után, u. m. május

20-kán, a mérnök a kellő mennyiségű tisztított kénsav birtokában volt.

S midőn az megtörtént, csak egy lépés kellett, hogy azót-savat hozhasson létre.

Az azót-sav ugyanis előáll, mihelyt a kénsavat salétromra öntjük s az így kifejlődő erős gázt megsűrösítjük. Meglevén az azót-sav, semmi sem volt könnyebb, mint előállítani annak a dugong zsirájából nyert glicerinnel való egyesítése által a nitro-glycerint, e roppant robbantó erejű rettenetes anyagot, melynek ereje tizszeresen fölülmulja a lőporét. E folyadék alkalmas volt még arra is, hogy a tópart egész szikla-falát szétvesse.

— Hogyan? — mondá Pencroff csodálkozva, — e csekély folyadék vetné szét a mi szikláinkat?

— Kellő mennyiségben alkalmazva, — felelt Cyrus, — akár az egész szigetet. De azt mi sem akarjuk. Csak a tó partjának egy részét robbantjuk szét, hogy vizének ezáltal oldalt nyissunk lefolyást. S ez annál bizonyosabban meg fog történni, minél erősebb a szikla s minél nagyobb lesz annál fogva ellenállása is.

— És mikor fogjuk meglátni e csudát?

— Mindjárt holnap.

Másnap, május 21-dikén, az egész társaság a helyszínére ment, ahol a nagy munkálatot véghez viendők voltak. Vaseszközökkel a sziklába mély üreget véstek, olyat, mely a nitro-glycerinből legalább 10 liter mennyiséget befogadhat. Bármily nehéz munka volt is, felváltva dolgozván rajta, este négy órára a mina készen volt.

A nitro-glycerint azonban, hogy felrobbanjon, nem elég egyszerűen meggyújtani, mert így robbanás nélkül szépen elég; hanem lőpamut, vagy robbantósók által kell hirtelen, mintegy villanyütésszerűen idézni elő a robbanást; vagy pedig ütés által idézni azt elő. Smith Cyrus készíthetett volna lőpamutot, mert volt azót-savanya; de egyszerűbbnek tartotta az utóbbi módszert alkalmazni. Csakhogy természetesen az ütést nem tehette közvetlenül a jelenlevő ember, mert akkor a robbanás azt is szétépte volna, s ezért, egyszerű szerkezettel, egy növényszálakból készült fonal végére súlyos követ alkalmazott, melyet a fonal végének messziről való megrántással veszélytelenül lehetett a kellő perczen és pontra lezuhanítani. E megrántást pedig szintén nem maguk kézzel voltak eszközözendők, hanem egy másik zsineg oly alkalmazásával, melynek egyik vége meggyújtván, mikor az másik végéig ég, az előbbi zsineg felszabaduljon s ezáltal a kő leejtését eszközölje. E második zsineg végig égésére 25 percz kívántatván, annak meggyújtása után elég idejük volt, hogy gyorsan sietve Kémény-ükbe érjenek.

Abban a perczen, melyben oda értek, történt az iszonyu robbanás, mely az egész szigetet megrázkódtatta.

A terv tehát sikerült. A tónak egy uj, az előbbinél legalább háromszorta tágash lefolyása nyílt, egyenesen a tengerbe.

Gyarmatosaink rudakkal, vasgamókkal, növényekből készült guzsokkal ellátva magukat, ismét a tóhoz siettek. Top is kísérte gazdáit.

— Ez felséges egy szer! — monda Pencroff; — de nem lehetne-e puskából is löni vele, mikor ily robbantó erővel bír.

— Az a baj, — felelé a mérnök, — hogy igen is nagy a robbantó ereje s a töltéssel együtt a puska csövét is szétvetné. Hanem lehet vele lő-pamutot

készíteni s azt nem is mulasztjuk el a maga idejében. Egyébiránt készíthetnénk közönséges lóport is, miután mindenünk van hozzá: azót-sav, salétrom, kén és szén. Csak az a baj, hogy puskánk nincs.

— Oh Cyrus ur, — mondá Pencroff, kit kételkedőből az eddigi tapasztalatok a legbuzgóbb hívővé tettek a mérnök iránt, — önnek csak akarnia kell, s fogadok: az is lesz mindjárt.

Ily és hasonló beszélgetések közt a tóhoz értek s ott szemügyre vették a nitro-glycerin által véghez vitt rombolást.

Csakhamar meggyőződtek a mérnök feltevéseinek helyességéről.

A robbanás által eszközölt új lefolyáson a tó vize, mintegy megnyitott zsilipen, zuhatag módjára özönlött alá, a mi által a tó vizsine tetemesen süllyedt, s eddigi partjainak felső részét szárazon hagyta. A tó déli sarkán az előbb viz alatt állott lefolyási üreg is szabadon állott. Elég tágas s egyszerű mind kevésbé meredek nyílás mutatkozott arra, hogy bele bocsátkozzanak, a mit, meggyújtott üszkők világánál, meg is kezdtetek.

Top, türelmetlenebb levén az embereknél, előre sietett, a mi ezeknek annál nagyobb biztonságot nyújtott.

Lassan s vigyázva haladtak lefelé az üregben, mely egyre tágasbodott s egy barlangszerű öblözetbe vezetett.

Kétségtelen volt, hogy ez üreget nem a víz vájta magának, mely lefolyásában egyenesen sietett a tengerbe, hanem az a szigettel magával egykoru eredetű volt. Nem a Neptun, hanem a Pluto munkája, vagyis nem víz- hanem tűzképződmény. Elég, hogy ott volt az üreg és alkalmas tartózkodási helyet, nagy termet alkotott, melynek csak két baja volt még: a világítás hiánya és a fölülről való hozzáfuthatás nehézsége. De Smith Cyrus csakhamar meggyőződött, hogy mind a két bajon lehet segíteni, mert az üreg előfala, a tenger felé, elég vékony arra, hogy áttörhető legyen s mind bejáró ajtót, mind világító ablakot lehessen rajta vágni. Csákányaik voltak s ezt azonnal meg is kísértették.

A munka közben Topnak, ki előre sietett, dühös ugatása tette figyelmessé őket, hogy utjuk itt még nincs befejezve.

— Ez mind érdekesebbé kezd válni, — mondá, Spilett Gedeon.

— Az a kutya bizonyosan nem ugat, hiába — szólt Habert.

— Csak utána, — fejezé be Cyrus.

Nem sokára utolérték az ebet, egy, a szikla mélységébe függőlegesen leereszkedő kutszerű mélység torkánál, melybe már nem szállhattak alá s fáklyaikkal is csak tökéletlenül bírtak bele világítani.

Smith Cyrus egy ágat meggyújtott s bele bocsátotta a mélységbe. Ez jó mélyre bevilágította a kutat, de mielőtt fenekére ért volna, kialudt.

— Ez lehetett a víz lefolyása, mely innen meredekebb, majdnem függőleges irányban omlott alá a tenger felé, — mondá a mérnök.

Ezután újra neki fogtak az előbbi fal áttörésének, csákányaikkal.

— Meglássátok, — mondá Cyrus, — a hangból ítélve, mely a csákányok koppanásaira felelt, hogy e sziklafalon túl új üreget fogunk találni.

A vékony fal csakhamar át volt törve s kitűnt, hogy Cyrus számítása e részben is helyes volt. Egy

még tágasabb s valóban palota-csarnokszerű üregbe jutottak, mely minden igényeiknek teljesen megfelelt.

Az örömteljes meglepetés kiáltása lebbent el a felfedező ajkairól.

— Barátim! — mondá Cyrus, — ha mi ezt az üreget kellőleg fogjuk világítani, valódi királyi csarnokunk lesz itt: igazi rezidenczia!

— S minek nevezzük el? — kérde Pencroff.

— Gránit-háznak! — felelé Cyrus és társai örömmel üdvözölték az elnevezést.

Fáklyáik azonban leégtek s ezuttal vissza kelle térniök, de azzal a szándékkal, hogy másnap ismét eljönnek — vizsgálódásaikat, s ha lehet, berendezkedésüket folytatni.

(Folyt. köv.)

A koronás eselszövők.

Kiszakított lap az orosz történetből.

Az orosz történelem olvasói előtt nagyon ismeretes Orlow Alexei gróf neve. Tudvalevő, hogy ő egyike volt azon főczinkosoknak, kik III. Péter csár erőszakos halálában részt vettek. Bármily gonosz volt is azonban ez a tette, még elvetemültebb volt az a másik, melyet II. Katalin csárnő meghagyásából vitt véghez.

Katalin, mint tudjuk, nem volt született orosz hercegnő, miért is trónraléptekor minden igyekeztét arra fordította, hogy mindazokat elhárítsa utjából, kik netalán hatalma elé akadályokat gördíthetnének. Ebben a dologban is főszövetséges volt Orlow gróf, s az általok elkövetett ravaszságok és fondorlatok páratlanok a maguk nemében.

Hiteles adatokból merítve látjuk itt e csel-szövények egyik kiváló példányát.

Történetünk főszemélye egy fiatal leány, ki Katalint trónföltövé tette. Ez orosz vérből származott, s unokája volt Nagy Péternek, kinek leánya, II. Erzsébet, titkos házasságban élt Casumowski gróffal, mely szövetségből egy leány és két fiugyermek származott. A fiukról annyit tudunk, hogy az egyiket »véletlenül« meglőtték, a másik pedig sokkal jelentékenyebb volt, mintsem hogy az új csárnő előtt gyanut ébreszthetett volna. Azonban egészen más-kép volt a dolog a leánynyal a fiatal Tarranakoff hercegnővel,

A csárnő Lengyelországra vetette szemét, s hiu vágyai felbőszítvén a lengyel főnemességet, ily körülmények közt gróf Radziwill azt a tervet gondolta ki, hogy az ifju orosz hercegnőt fogja fölhasználni Katalin megbuktatására. Mindenekelőtt azonban el kellett távolítani őt Katalin szemei s fondorlatai elől. E célból megvesztegette a hercegnő női környezetét, s először Lengyelországba, majd Olaszhonba szöktette az ifju hercegnőt. Az orosz udvar ezután sok kísérletet tett arra, hogy Radziwillt a fiatal hercegnő kiadására vegye. Midőn az ígéretek nem használtak semmit, fenyegetőzni kezdett, a gróf jószágát elkobozta, s így Radziwillt szegénységbe taszította. Nyomora közepette ismét megkínálta a gróftot vagyonával, s mindenféle ígérettel kecsegtette, de Radziwill megvesztegethetlen volt. A csárnő most ijesztő cselhez folyamodott. Titkos jelentések érkeztek a grófnak, melyeknek értelme az volt, hogy a fiatal Tarranakoffot nagy nyomor és veszély fenyegeti, mit csak az hárihatna el róla, ha Radziwill

elpártol tőle, s hagyja menni a hercegnőt a maga sorsára. Radziwillt most nagy aggodalmak szállták meg az ifju hölgy jövője felől. Ugyan miként védhetné meg azt a szerencsétlen leányt egy hatalmas czárnó s lelketlen asszony ellenében, midőn ő maga is meg volt fosztva vagyonától, méltóságától? Végre engedett az alattomos fenyegetéseknek, s elbucszott védeczétől, miután előbb megígértette az orosz kormányal, hogy annak semmiféle bántalma nem lesz.

A kieroszakolt elválás által Katalin czárnó tervének legnehezebb része végre volt hajtván, a többit most már Orlow és nyomurult czinkostársa könnyen elvégezhette, s a czárnó fel is használta kegyenczét arra, hogy a fiatal védtelen nő ellen irányzott beestelen tervet az utolsó izig kivigye.

Nagy Péter szerencsétlen unokája Rómában eleinte bőségben és kényelemben élt; midőn Orlow oda érkezett, akkor már szegénység környékezte, és sokat kellett nélkülözni. Egyik külvárosban egy szegény lakást bérelt ki, s ugyancsak meg volt lepetve, midőn szük szállásán fényes külsejű katonatiszt jött hozzá tisztelegni, följánlván neki szíves szolgálatait. A jövevény előkelőnek, gazdagnak látszott, s őt, a szükségben szenvedőt mégis oly tisztelettel illette, mint akár egy koronás uralkodónót.

A hercegnő ülással kínálta meg vendégét, de ez tiszteletteljesen meghajolva mondá:

— A szerencsétlen körülményeknek mitsem szabad levonni abból a tiszteletből, melylyel én fenséged iránt viseltetem, s egy pillanatra sem feledhetem, hogy boldog emlékü Péter czár unokájával állok szemben, kinek a legmelegebb hódolattal tartozom. Jól tudom én, hogy nem azt a keményszívű idegent illeti Oroszország koronája, hanem fenségedet. Én ugyan nem vagyok fenségednek honfia, de higgye el a hercegnő, hogy azok egyike vagyok, kik szolgálatukat s életüket készek fenségedért mindenkor feláldozni.

Az elhagyatott hercegnő örömmel hálával hallgatta az idegen szavait, mert a behizelgő tisztelet hangja jól esett füleinek, s mióta Radziwill elhagyta őt, majdnem a kétségbeeséssel kellett küzdenie. Örömtől ragyogó arczczal s meleg szavakban fejezte ki tehát köszönetét, s kérdezte: vajjon kinek tartozik hálával e nem várt részvétért? Erre az idegen azt felelte, hogy az ő neve nem igen sokat tesz, mert ő csak azon nagybefolyású orosz főurak küldöttje, kik vérző szívvvel gondolnak arra, hogy Péter czár utódja itt nyomorog, elfeledve az idegen országban.

Ez az idegen, ki ily módon használta fel Tarranakoff hercegnő jóhiszeműségét s szorongatott helyzetét, Orlownak kémje és czinkostársa volt, az idegen tiszti ruhát is csak pusztán ámitásból öltötte magára. — Nápolyi születésű s minden gonoszra hajlandó ember volt, azért is szemelte őt ki a gróf tervének kivitelére, mert már ismerte vállalkozó szellemét s kitartását az efféle cselszövényes dologban. E kalandornak neve Kibas volt, s a hercegnőtől nyert engedély folytán sem mutatta be annál azonnal a gróft, hanem folytatta magánlátogatásait, minthogy az ifju hölgy látszólagos szükségben s pénzhányban szenvedett, annyira tudta vinni becsületes szándéku sziveskedését, hogy a hercegnő elfogadta erszényét, melyet ő a legtiszteletteljesebb hódolat kíséretében bocsátott rendelkezésére, s egyszerűen megvásárolta a boldogtalan leány teljes bizalmát.

Most jött el az idő arra, hogy Orlow is föllépjen. Mikor meggyőződött a felől, hogy bérenczének tervei sikerültek, s a hercegnő elő van készítve arra, hogy óhajtván hallgassa meg azt, a mit el akarnak vele hitetni: mint főfő-rendező lépett ki a színtérre.

Orlow már sokkal jártasabb volt az udvari cselszövényekben, mintsem hogy akadályra talált volna a hercegnő kegyének megnyerésében. Úgy tudta magát a fiatal hölgy szívébe fészkelni, hogy ez őt csakhamar úgy tekintette, mint a derék, nemes ember példányképét, s elvakittatva a reá pazarlott hódolatnyilatkozatok által, még nagy mérvű vonzó-dással is viseltett az orosz gróf iránt.

Orlow ugyancsak örült a sikeres előhaladásnak, s még jobban akkor, midőn látta, hogy a hercegnő egy pillanatig sem kétkezik többé szavainak igazsága felől. A teljes siker felől meggyőződött gróf szerelmesen kérte meg a hercegnő kezét, s az nőül ment hozzá.

Orlow egy napon bánatos arczczal lépett neje szobájába, s midőn a meglepett nő szomorúságának okát kérdezte, csüggedten viszonzá:

— Ah kedvesem, hogyne szomorkodnám, mikor el kell tőled válnom, tőled, ki nekem a világon mindenem vagy?

— Hát miért kellene elválnunk, Alexei? — kérde a fiatal nő — hát nem vagyok-e neked hitestársad, ki felfogadtam, hogy sem boldog, sem boldogtalan napjaidban el nem hagylak?

Orlow hizelgőleg ölelte nejét, keblére, s elmondta hogy neki az általa vezényelt hadtest után Livornóba kell indulnia.

A hercegnő, női érzelmeit követve elkísérte férjét, s a legnagyobb kitüntetéssel fogadtatott.

Egy kellemes napon Tarranakoff hercegnő férjével egy díszes bárkába ült. A szegény vigan, gondtalanul, enyelgett környezetével és sejtelve sem volt a gyászos sorsról, mely őt nyomban kísérte. Hívei, kik a parton visszamaradtak, nem is gondolták, hogy e könnyed bucsu örökös. A sajka azonban alig ért a nyílt tengerre, midőn a vélt boldogság érzetében uszó hercegnőt megkötözték s elvitték Oroszországba, hol az ígért trón helyett börtön fogadta őt.

A rászédett, megcsalatott hercegnő hat évig ült a börtön sötét falai közt, s ott is érte a halál. — De mily iszonyu volt a katasztrófa, mely zaklatott életét bevégezte!

Az őszi napéj-egyenlőség ideje volt. Sz.-Pétervárott borzasztó szélvész dühöngött. Az orkán következtében a Néva hullámzó tajtékokban emelkedett mindig fölebb-fölebb, úgy hogy a habok a börtön ablakait csapkodták. A szerencsétlen hercegnő már ekkor méla buskomorságba volt merülve, s fájdalmaiba mélyedve észre sem vette a kint dühöngő vihart, mindaddig, míg a betoluló vizár lábait meg nem nedvesítette. A minden rossz végre elkészült áldozat ijedve gondolt most arra, hogy a fölkorbácsolt folyó áradata megtölti börtönét. A nem várt ellenség megérkezéte rémülten kezdett kiabálni, kétségbeesetten dörömbölt a börtön ajtaján, hogy az őt figyelmét magára vonja, s helyzetét azzal közölje. Hasztalan volt minden erőfeszítése, nem jött segélyre senki. A veszedelem új erőt kölcsönzött eltompult lelkének; butoraira menekült a növekedő viz elől, újra meg újra fölhalmozta azokat: hasztalan, a viz fölemelkedett a börtön padlásáig. Nem volt menekülés.

A börtön egészen megtelt vízzel.

Mikor lecsillapult a vihar, s a Néva visszatért medrébe, a börtönőr felnyitotta az ajtót: rabja halva volt. — Ott feküdt Orlow cselszövényének s Katalin uralmi vágyának áldozata vizesen, megfulladva.

Tengeri ütközet.

Éjjeli 12 óra már elmúlt; a baloldali divízió kétszáznyolcvan embere lépett szolgálatba, a jobboldali divízió pedig lement a függőágyaihoz és lefeküdt. De csak ruhástól, hogy a kúrtriadó első hangjára már talpon lehessen és elfoglalhassa ütközet esetére kijelölt állomását. A szolgálatban álló személyzet minden egyes embere kijelölt helyen van. A tűzerek a fedélzet — a barbetták — vagy kaszemattok nagy ágyuinál, valamint a parancsnoki lakásban, meg a tisztikabinokban elhelyezett gyorságyuknál és mitraillőzőknél. A katona-árboczon (Katona-árbocznak nevezik az újabb páncézhajókon azt a hatalmas aczél-oszlopot, mely a régi »nagy-árboc« helyén áll. Ennek a tetejére páncéllal körülvett kis torony van építve, melyen az őrszemen kívül rendszeren egy-két gyors-ágyu van elhelyezve. A katona-árbocznak egy néhány méter magas nyulványa is van, a melyen egy vitorla-rud van keresztbe fektetve. Ez arra szolgál, hogy erre huzzák föl a jelzésre szolgáló lobogókat, gömböket és a villámos jelzőlámpákat.) két kiválóan éles látású őrszem. A hajó peremén kikönyöklő legénység maga elé fektetve tartja megtöltött kézfegyverét és tágra nyílt pupillával fürkészi a sötét vizet és látóhatárt abban az irányban, a melyből a naplementekor kémszemléjéről visszatért avizóhajó az ellenséges torpedónaszád-flottilla éjjeli támadását valószínűnek jelezte.

A környék megvilágítására szolgáló villámos projektorok gépészei a sötétben tapogatva, még egyszer meggyőződnek, hogy a csapok, csavarok, zárok és billentyűk labirintusában tudnak-e villámgyorsan, az első odanyulásra tájékozódni? A hajóhelyiségek egyes részeinek páncél-reteszei gondosan el vannak zárva. A helyzet-mutató lámpák, tudniillik a jobboldali zöld lámpa és a baloldali vörös, el vannak fődve, valamint a hajó összes lámpái eloltva vagy elfödve, hogy kívülről egyetlen fénysugár se legyen látható. A lőporkamrák és municziós vasszekrények nyitva vannak; a sebesültek szállításához szükséges gyaloghintók és függő-székek a hajó különböző helyein elhelyezve; a hajó-kórházban minden elő van készítve a tömeges sebesültek fogadására és a tömeges első-segítségére.

A hajó óriás teste, mint egy észrevehetetlen fekete tömeg uszik a vizen. Lassan és óvatosan halad, hogy még a hajó orra által fölvert fehér habok, vagy a propellerek vízcsapkodása se lehessen árulójává. A hajóhidon járkáló őrtiszt lankadatlan figyelemmel, egyetlen másodperczre meg nem szünő fokozott, valósággal fölszigazott éberséggel szemléli az egész látóhatárt.

A hajó parancsnoka a tiszték egynehányával a fedélzeten van. Halk suttogással beszélgetnek, hogy még a szellő se vihessen el a hangjukat. A támadást az éjjel biztosra veszik; a kémszemléjéről visszatért avizó látta a támadásra készülő torpedó-flottillát az e helytől dél-keletre eső szirtöblben. A parancsnokot és tisztjeit aggasztja a sűrű sötétség. Ez teljesen

észrevehetetlenné teszi a közeledő naszádokat és zavarja a hullámok moraja, mely elfödi a naszádok szokásos és ismert zaját. A várakozásban és a bizonytalanság által előidézett aggodalomban is kimerült legénység figyelme idővel kissé megcsappan. A hajóhidon álló őrtiszt itt-ott egy perczre meglazult éberséggel elmerül — más irányú gondolatokba. Még fiatal ember; harmincz éves. Nyugodt és higgadt, a minők a komoly foglalkozásu, tudományyal bíró és válságos helyzetekkel már számtalanszor megküzdött férfiak; vidám és gondtalan; deli és egészséges, mint az az ember, ki gyermekkorától kezdve a tengeren tölti életét és boldog, mert — vőlegény. A tavaszi előléptetésekkel kapitány lesz, és akkor nőül veszi azt, a kire e szabad pillanatában is gondol Vajjon mikor látja Őt ismét? ...

Soha!!...

— Torpedók jobbra, elől!

Valósággal vérfagyasztóan hangzik a katona, árboczról elsikoltott jelzés. Órák óta, perczről-perczre-ugyszólván másodperczenkint várták a jelzést, és el is voltak rá készülve, még is meglepően, megdöbentően hangzik. A fedélzeten tartózkodó parancsnok fölrohan a hajóhidra, a tiszték az állomásaikra. Riadó kúrtharsogás és élesen sivitő sipok füttyje riasztja föl a legénységet. Rohanva siet mindenki a maga helyére és harsány vezényszavak hallszanak a hajó minden zugában. A villámos projektorok vakítóan fehér, széles fénysávokat árasztanak a hajó körül.

Jobbra, a hajó előrésze irányában, négy-öt fekete pont tűnik föl a megvilágított tengeren. Nem nagyobbak, mint a czápa kiálló hátuszonya, az uszó emberhez viszonyítva; de épp oly megdöbentők a hajóra, mint amaz az emberre. A fekete pontok rohamosan közelednek; rendkívül gyorsan száguldanak. Az orrukkal fölvert viz, megvilágítva a villámos projektorok fehér fénytől, mint ezüst hull vissza a föl kavart tengerre.

A megtámadott páncéloson száz és száz ágyucsóból meg puskából hangzik a mennydörgés. Ahány faj ágyu, a mennydörgés-skála annyiféle hangján dörögnek, pukannak és bömbölnek. A mitraillőzők és Mannlicherek gyors, apró pattogásába perczenkint néhányszor beleszólnak a nagy ágyuk fülsiketítő rettenetes dörgései.

A támadó naszádok közül kettő-három eltűnt a tenger színéről. Elsülyedtek-e, vagy csak a be nem világított tengerrész sötét leple födi el őket, ki tudja ezt most?

E pillanatban, közvetlen a hajó baloldalán, alig két-háromszáz méterre attól egy ponton, a melyre éppen e pillanatban esik a villámos fénysáv, föltűnik egy naszád teljes hosszában. Közte és a páncélos között egy fehér csik látszik a vizen: a naszádról kilőtt torpedólövedék fölszálló légbuborékjai.

— A kormányt egészen jobbra!! — ordítja a parancsnok és sajátkezüleg rántja jobbra a hidon elhelyezett kormánykereket, hogy eltérítse hajóját a közeledő torpedólövedék útjából.

A naszádra záporként hulló ágyugolyók egy pillanat alatt szétzúzzák a naszádöt, mely mint a fullánkját kibocsátott méh, belehal a sebesítésbe.

De ugyane pillanatban mindent tulharsógó irtózatossal mennydörgés hallszik. A kilőtt torpedó szétrobbant a páncézhajó vértzetén. Mint bikavidaloknál a megbőszült bika által felöklelt bekötött

szemü szegény áldozat: a ló, fölfordul és férfikar vastagságban ömlik belőle a bikaszarv által ütött seben a vére, úgy fordul a hatalmas pánczélos féloldalra. Fellökte a torpedó. Föl van szakitva a teste! Ágyuk, csónakok, emberek, egészben és roncokká tépte repülnek föl ötven méter magasra e kolosszális viztoronnyal. A betóduló víztömeg fortyanó örvényekben zugva ömlik a nyitott hajótestbe, mely halálos sebesülésében már nem egyéb, mint nagy tömeg élettelen pánczél-tömb, mely rohamosan sülyed előbbi elemébe. . .

Két-három percczel később az elsülyedés helyén még forr, kering és kavargó a főlháborodott tenger.

Tíz percczel ezután a felhők mögül előbujt hold nyugodt és csendes vizen fűrészi sápadt sugarait. A tenger oly sima, mint a tükör. Nem történt semmi.

Csak hatszáz ember pusztult el a földszinéről és az emberi lángelmének néhány millió értékű csodaalkotása emeli egy ponton néhány méterrel magasabba a tenger fenekét.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Dézi Imre, 3270. A beküldött 3 korona 40 fillért február hóra könyveltük. A szerkesztőség szívesen veszi a jó munkatársakat.

Mitró István, Nagyröcze, 6 korona 50 fillért; Béczy Vince, Ivanec, 6 korona 60 fillért; Zsigmond Ferencz, Kézdi-Vásárhely, 6 korona 80 fillért; Várady Samu, Bánréve, 7 korona 40 fillért; Szalóky János, Ipolyság, 8 korona 50 fillért; László Ferencz, Kolozsvár, 8 korona 90 fillért; Gottrich Márton, Vecsés, 8 korona 42 fillért; Zsebők István, Ács, 10 korona 10 fillért; Magyar Mihály, Fényes-Litke, 10 korona 20 fillért; Tóth József, Ipolypásztó, 11 korona 40 fillért; Horváth János, Budapest, 12 korona 80 fillért; Lovass János, Nagy-Károly, 13 korona 10 fillért; Kemény Pál, Budapest, 13 korona 55 fillért; Gáspár Vilmos, Csakova, 13 korona 60 fillért; Cseh Sándor, Uj-Péteri, 13 korona 70 fillért; Petykó András, Eger, 16 korona 39 fillért; Buzek Géza, Budapest, 16 korona 43 fillért; Kiss István, Kis-Czell, 16 korona 62 fillért; Schmelhaus Emil, Gány, 17 korona 36 fillért; Löcsey György, Tövis, 17 korona 96 fillért; Galba Mátyás, Lipótvár, 18 korona 52 fillért; Bartók Béla, Oroszka, 19 korona 50 fillért; Tankó István, Eger, 20 korona 50 fillért; Puhm János, Kispeszt, 22 korona 70 fillért; Beller János, Kispeszt, 22 korona 90 fillért; Dániel Sándor, Banieza, 23 korona 65 fillért; Schiller Miksa, Breznóbánya, 24 korona 40 fillért; Ehrlich József, Déva, 29 korona 20 fillért; Kaczér A. Ferencz, Budapest, 29 korona 70 fillért; Egyházy János, Esztergom, 31 koronát; Vizvári Antal, Királyháza, 34 korona 4 fillért; Vécsei Vilmos, Budapest, 43 korona 22 fillért; Guttmann Ignác, S.-A.-Ujhely, 48 korona 12 fillért; Sternthal József, Budapest, 49 korona 4 fillért; Csekő Gyula, Hatvan, 49 korona 70 fillért; Vécsei Frigyes, Budapest, 52 korona 22 fillért; Zsigó György, Nagy-Várad, 62 korona 93 fillért; Ellbogen Ferencz, Budapest, 68 korona 87 fillért; Polgár Sándor, Fiume, 69 korona 65 fillért; Vogyeráczky József, Budapest, 74 korona 73 fillért; Bene János, Kassa, 118 korona 12 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — László János, Decs, szeptember és október hónapokra; Sztancs Sándor, Nagy-Szeben, szeptember, október és november hónapokra; Kuszenda Pál, Trencsén-Tepla, október és november hónapokra; Reim Mihály, Budapest, november hóra; Bicsán János, Jablonic, november hóra; Asztalovszky Lajos, Piski, október, november és

december hónapokra; Adaska Mihály, Chocholna, november és december hónapokra; Stefanovitz Edgárd, Déva, november és december hónapokra; Csögér Miklós, Szepsi, január hóra; Horváth Pál, S.-A.-Ujhely, január hóra; Schill Károly, Lövő, január hóra; Bálint Ferencz, Szill-Sárkány, január hóra; Sütő András, Zimir, december, január és február hónapokra; Máthé Mihály, Kolozsvár, december, január és február hónapokra; ifj. Gönczy Károly, Szatmár, december, január és február hónapokra; Schweitzer Antal, Vinga, január és február hónapokra, főlöleg 2 kor. 40 fill.; L. Györbiró Ferencz, Déva, január és február hónapokra; Heimesz Alajos, Czepléd, január és február hónapokra; Kollár János, Polgárdi, február hóra, főlöleg 2 korona; Barabás Károly, Belovár, február hóra; özv. Krajcz Jánosné, Kövi, február hóra; Miklóská Károly, Torna, február hóra; Kocsis István, V.-Hunyad, február hóra; Skvoracz János, Doberlin, február hóra; Tóth Mihály, Kaposvár, február hóra; Szász Zsófia, Győr, február hóra; Klucsik János, Zólyom, február hóra; Dávid Péter, Hatvan, február hóra; Puhm Antal, Szeged, február hóra; Józsa Bertalanné, Budapest, február hóra; Balhási János, Zombor, február hóra; Rigasz András, Jernye, február hóra; Havasi Mihály, Nagy-Szeben, február hóra; Laukovics László, Zólyom, február hóra; Tóth István, Zimony, február hóra; Simon Ede Dániei, Perjámos, február hóra; Kakuszy Antal, Karánsebes, február hóra; Faragó Imre, Temesvár, február hóra; Rentka István, Budapest, február hóra; Deutsch Ármin, Fogaras, február hóra; Halász Sándor, Berettyó-Ujfalu, február hóra; Flasch József, Vasvár, február hóra; Görög Mihály, Körösmező, február hóra; Kancz Ferencz, N.-Dömölk, február hóra; Kasszay János, Besztercebánya, február hóra; Kovács Lajos, Técső, október, november, december, január, február és márczius hónapokra; Mlinárics János, Budapest, december, január, február és márczius hónapokra; Till András, Volinja, február és márczius hónapokra; Kocsis Lőrincz, A.-Gyéres, február és márczius hónapokra; Pálya Mihály, Monor, február és márczius hónapokra; Mizsák Gyula, S.-A.-Ujhely, február és márczius hónapokra; Cselényi István, Sirk, február és márczius hónapokra; Papp Sándor, Nagy-Várad, február és márczius hónapokra; Baross János, Fűzes-Abony, február és márczius hónapokra; Kiss István, Péczel, február és márczius hónapokra; Miskovics János, Nagy-Röcze, február és márczius hónapokra; Beszedits Sándor, Hatvan, február és márczius hónapokra; Kiss Gábor, Kis-Bocskó, február és márczius hónapokra; Szabó Miklós, S.-A.-Ujhely, február és márczius hónapokra; Balta József, Szombathely, február és márczius hónapokra; Varga Kristóf, Versecz, február és márczius hónapokra; Schrön János, Vajta, február és márczius hónapokra; Reinhold Rezső, Budapest, február és márczius hónapokra; Vuchetich Ádám, Sándorháza, február és márczius hónapokra; Sándor János, Nagy-Szénás, február és márczius hónapokra; Daksz Antal, Ellemér, január, február, márczius és április hónapokra; Makula Sándor, Csorvás, február, márczius és április hónapokra; Asztalovszky Kálmán, Dovalló, márczius és április hónapokra; Nagy László, Soborsin, márczius és április hónapokra; Szekeres Ferencz, Brassó, márczius és április hónapokra; Chrien Ádám, Selmezbánya, márczius és április hónapokra; Stegelmayer Gyula, Pocsaj, márczius és április hónapokra; Lendvai Mihály, Hadház, márczius és április hónapokra; Gaál Nándor, Párkány-Nána, márczius és április hónapokra; Horváth Pál, S.-A.-Ujhely, április hóra; Huber Ede, Felső-Nyék, április hóra; Tóth Lajos, Bánhorvát, márczius, április és május hónapokra; Dornay Pál, Budapest, márczius, április és május hónapokra; Podrabszky Jenő, Szombathely, márczius, április és május hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: Turtsányi Vilmos.

Buschmann F könyvnyomdája, Budapest (Harisch-Bazár).